

Akademik Ortamlarda Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Akademik Ortamlarda Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16558>

Özet

Akademik Ortamlarda Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği (AOODKÖ), Volkan Alkan tarafından 2015 yılında Ankara Üniversitesi'nde tamamlanan yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, öğrencilerin akademik başarıları, performansları veya yetenekleri hakkında çevrelerindeki önemli figürlerden (öğretmenler, aile, akranlar) alabilecekleri olumsuz değerlendirmelere yönelik yaklaşımları kaygı ve kaçınma eğilimlerini ölçmeyi amaçlamaktadır.

Bu ölçek, genel sosyal anksiyete ölçeklerinden farklı olarak, olumsuz değerlendirilme korkusu yapısını sadece akademik başarı indirgeyerek ölçmektedir. Toplam 22 maddeden oluşan araç, öğrencilerin akademik başarılarında karşılaştıkları sosyal baskı ve yargılanma endişesinin yoğunluğunu belirlemek için tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Akademik Kaygı, Ölçek Geliştirme, Sosyal Anksiyete, Psikometrik Özellikler, Öğrenci Başarıları.

Yazarlar

Volkan Alkan

Amaç

Ölçeğin temel amacı, öğrencilerin akademik başarılarında yaklaşımları **olumsuz değerlendirilme korkusunun** düzeyini geçerli ve güvenilir bir şekilde saptamaktır. Bu korku, özellikle sınav sonuçları, ödev sunumları veya genel okul başarıları gibi durumlarla ilgili olarak ortaya çıkan, eleştirilme veya yetersiz bulunma endişesini kapsar.

Geliştirme çalışması, genel sosyal anksiyete ölçeklerinden farklı olarak, bu korkuyu akademik ortamlara özgü bir şekilde ölçebilecek, kültürel ve bağlamsal hassasiyetlere sahip bir araç sunmayı hedeflemiştir. Bu sayede, akademik kaygıya yol açan spesifik sosyal-bilişsel faktörlerin anlaşılmasına katkıda bulunulmuştur.

Yapı

Ölçek, temel olarak psikolojideki **Olumsuz Değerlendirilme Korkusu** (OEK) yapısını akademik ortamlara özgü bir başarıda ölçmektedir. OEK, bireyin diğer insanlar tarafından olumsuz bir şekilde değerlendirileceği veya yargılanacağı beklentisiyle yaklaşımları kaygı ve endişe olarak tanımlanır. Bu yapı, sosyal kaygının merkezi bir bileşenidir.

Akademik bağlamda bu yapı, kişinin notları, sınav performans veya sınıf içi katılımı nedeniyle öğretmenleri, ailesi veya arkadaşları tarafından yetersiz, başarısız veya aptal olarak algılanma endişesini içerir. Ölçek, bu bilişsel ve duygusal tepkilerin şiddetini belirlemeye odaklanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin **yapı geçerli**i, psikometrik açıdan sağlamlığı kanıtlamak amacıyla kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bu süreçte, faktör yapısının teorik beklentilerle uyumlu olup olmadığına belirlemek için iki temel istatistiksel yöntem kullanılmıştır: Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA).

Bu analizler sonucunda, ölçeğin akademik ortamlarda olumsuz değerlendirilme korkusunu ölçmek üzere tasarlanan latent yapıyı başarıyla bir şekilde temsil ettiği gösterilmiştir. DFA sonuçları, modelin veri ile iyi bir uyum sergilediğini doğrulamış, böylece ölçeğin yapısal geçerliliği desteklenmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık ve zamana bağlı kararlılık açısından değerlendirilmiştir. İlk olarak, iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** değeri hesaplanmıştır. Ölçeğin bütününe ait Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.77 olarak bulunmuştur. Bu değer, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

İkinci olarak, zaman içindeki kararlılığı ölçmek üzere test-tekrar test güvenilirlik katsayısı incelenmiştir. Test tekrar test güvenilirlik katsayısı ise 0.86 olarak rapor edilmiştir. Bu yüksek katsayı, ölçüm sonuçlarının zamanla stabil kaldığını ve ölçeğin kararlı bir araç olduğunu işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinde, madde havuzunun altında yatan faktör yapısını ortaya çıkarmak için hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA, faktör sayısı ve madde yüklerini belirlemede yardımcı olmuş, ölçeğin temel bileşenlerini ortaya koymuştur.

Daha sonra uygulanan DFA, AFA ile belirlenen faktör yapısının teorik modeli ne ölçüde doğruladığını test etmiştir. Bu iki aşamaya yaklaşımla, ölçeğin yapısal bütünlüğünü ve akademik ortamlarda olumsuz değerlendirilme korkusunu ölçen boyutları netleştirmesini sağlamış ve tek faktörlü veya çok faktörlü yapısının geçerliliğini istatistiksel olarak kanıtlamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme

Format: 22 maddeden oluşan, 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır.

Derecelendirme: 1= Hiç Uygun değil - 5= Tamamen Uygun

Language Available: Türkçe

Population Group: Öğrenciler (Yüksek Lisans Tezi kapsamında geliştirilmiştir)

Age Group: Belirtilmemiştir (Genellikle akademik ortamda bulunan lise veya üniversite öğrencileri)

Population Details: Yüksek lisans tezi çalışması için uygun akademik örneklem grubu kullanılmaktadır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

Akademik Kaygı, Sosyal Kaygı, Ölçek Geliştirme, Güvenirlilik, Cronbach Alfa, Test-Tekrar Test Güvenirliği.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Saflanmamaktadır

Affiliation Email addresses: volkanalkan114@gmail.com

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Tez Affiliation)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2015 yılında bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve telif hakları genellikle sorumlu yazar Volkan Alkan'a ve tezin yapıldığı kuruma (Ankara Üniversitesi) aittir. Ölçeğin akademik veya ticari amaçlarla kullanım için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Test Yılı: 2015

Kaynaklar

Ölçeğin geliştirilmesine dair detaylı bilgilere aşağıdaki kaynak üzerinden ulaşılabilir:

Alkan, V. (2015). *Akademik Ortamlarda Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeğinin Geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. (Erişim Linki: tez.yok.gov.tr)

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: akademik-ortamlarda-olumsuz-degerlendirilme-korkusu-olcegi-toad.pdf

Akademik Ortamlarda Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek toplam 22 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda örnek maddeler sunulmuştur:

1. madde: "Öğretmenlerimin okul başarımları hakkında ne düşündükleri beni ilgilendirir"

22. madde: " Başarısız olduğumu düşünebilirler diye aldığım düşük notları aileme söylemem"